

ZAVRŠNA REČ

„Pisao sam polako bez žurbe i s mukom sam udešavao da mi pri pisanju misao i reč idu naporedo.”

Ljubo Jandrić

Prvo poglavlje u ovoj knjizi obuhvata naslov s podnaslovom, izdavačima, recenzentima, lektorom i stamparijom, drugo poglavlje sadrži predgovor, a treće uvodne napomene. Tek u četvrtom poglavlju pod naslovom *Politička klima, štampa i mediji pre i posle formiranja Nacionalnog saveta vlaške nacionalne manjine u procesu asimilacije Rumuna na prostoru istočne Srbije* (str. 15–76) počinje kritička analiza novinskih članaka koji ukazuju na: stvaranje prezira prema „vlaškoj” zajednici sa prostora istočne Srbije, stvaranje negativnih stereotipa prema toj zajednici, podsticanje diskriminacije, izazivanje osećaja nesigurnosti i straha pre svega „vlaške” zajednice na prostoru istočne Srbije, podsticanje i izazivanje nasilja, stvaranje osećaja kod velikog dela građana da je takvo ponašanje prema „vlaškoj” zajednici društveno poželjno i opravdano, izazivanje osećaja kod širokog kruga građana da će takvo ponašanje prema „vlaškoj” zajednici biti tolerisano i neće biti predmet odgovornosti. Uopšte rečeno, govor mržnje i netolerancije korišćen u navedenim novinskim člancima podsticao je i opravdavao diskriminaciju „Vlaha” sa prostora istočne Srbije na osnovu etničke, nacionalne i jezičke razlike pre, u toku i nakon formiranja prvog saziva Nacionalnog saveta vlaške nacionalne manjine (= NSVNM).

U petom poglavlju pod naslovom *Izborne liste i politika formiranja Nacionalnog saveta vlaške nacionalne manjine u asimilacionom procesu rumunske zajednice sa prostora istočne Srbije* (str. 77–132) izneta je ideja da je NSVNM konstituisan sa ciljem da se izvrši deoba rumunske zajednice na prostoru istočne Srbije na rumunsku i vlašku, kojoj se, po preuzimanju Saveta od strane „temporalnih Vlaha”, tj. „Vlaha na određeno vreme”, nameće ideja da je matica „Vlaha” zemlja Srbija, a ne Rumunija, i da su zato oni autohtoni

„Vlasi” Srbije, tj. da se na prostoru istočne Srbije nalaze preko 2000 godina i da su nastali od Kelta ili su izravno Kelti, dok su Rumuni nastali od romanizovanih Trako-Dačana.

Pored mnogih organizacija, NVO „Forum za kulturu Vlaha” iz Bora (danas „Forum Vlaha”) pokazala je inicijativu da se na elektorskoj skupštini, na kojoj je prisustvovalo 96 elektora, 4. marta 2006. godine u Muzičkoj sali u Boru konstituiše NSVNM. Tom prilikom je predstavljena lista „Savez Vlaha Srbije”, bliža, uslovno rečeno, prurumunskoj opciji, koja je sastavljena od predstavnika Vlaške demokratske stranke Srbije (VDSS) i drugih vlaških organizacija civilnog društva predvođenih dr Predragom Balaševićem, Ivicom Glišićem, Zavišom Žuržom, Živoslavom Lazićem i drugima, na čelu s nosiocem liste Dragomirom Dragićem, predsednikom spomenutog Forum za kulturu Vlaha, i lista „Vlasi za Vlahe”, na kojoj su bili Dragoslav Zajkescović, Ljubiša Lalić, Jasmina Mihajlović (danas Glišić), Slobodan Perić i drugi na čelu s nosiocem liste Sinišom Mihajlovićem, koju je podržala Srpska radikalna stranka.

Nakon konstituisanja prvog saziva NSVNM svima je bilo jasno da se vlaška zajednica nije dala zastrašiti silnim pritiscima i zastrašivanjima koji su pre i nakon konstituisanja Saveta bili prisutni u medijima. Kada su članovi prvog saziva Nacionalnog saveta doneli odluku da je njihova matična zemlja Rumunija i da je njen maternji jezik rumunski jezik, onda su partije većinskog naroda na vlasti preko resornih ministarstava na svakojake načine sputavale NSVNM kako se ne bi upisao u registar nacionalnih saveta Republike Srbije godinu i po dana od njegovog konstituisanja.

Konačno, nakon registracije Savet je doneo odluku da je zvanični jezik Vlaha rumunski, a potom inicirao uvođenje rumunskog jezika sa elementima nacionalne kulture u obrazovni sistem na prostoru istočne Srbije, što je bilo ometano od nadležnih ministarstava i administracije Republike Srbije sve do direktnih izbora za drugi saziv NSVNM 2010. godine, čime članovi partija većinskog naroda na vlasti (SPS, SNS i druge) preuzimaju Savet i potom „vlaškoj” zajednici nameću „vlaški” nacionalni identitet bez priznavanja sinonimije sa „rumunskim”. „Vlasima” je rečeno da je njihova matična zemlja Srbija, a ne Rumunija, i da „Vlasi” imaju jedinstven „vlaški jezik” (limba vlahă) koji treba kodifikovati i standardizovati, jer je, kako

kažu „vlahisti”, po svemu različiti u odnosu na rumunski. Rečeno je još da „Vlasi” nisu nastali romanizacijom dako-tračkih plemena na karpatsko-staroplaninskom prostoru, već da su današnji „Vlasi” sa prostora istočne Srbije nastali od Kelta ili su izravno Kelti, koji su u vreme rimske vladavine „neuspešno” romanizovani. To su premise na osnovu kojih su članovi drugog, trećeg i četvrtog saziva Nacionalnog saveta Vlaha zaključili da su „Vlasi” na prostoru istočne Srbije preko 2000 godina autohtoni i da su samim tim konstitutivan narod.

U ovom poglavlju su, pored ostalog, prikazane sve liste s imenima i prezimenima kandidata sa elektorskih 2006. i direktnih izbora 2010, 2014. i 2018. godine, godinom i mestom njihovog rođenja i školskom spremom. Valja reći da su 2006. godine bile dve liste, 2010. devet lista, 2014. četiri liste i 2018. svega dve liste s kandidatima za konstituisanje NSVNM. Naravno, prikazani su i programi pojedinih lista, komentarisani su nastupi pojedinih lidera i način njihove borbe za preuzimanje NSVNM od strane lidera partija većinskog naroda na vlasti uz pomoć poltrona iz redova samih „Vlaha”.

Nacionalni savet vlaške nacionalne manjine i politika formiranja identiteta „Vlaha” u procesu asimilacije Rumuna sa prostora istočne Srbije (str. 133–273) naslov je šestog poglavlja, u kojem analiziram formiranje identiteta Vlaha, koji su i u posleratnom periodu još uvek tretirani kao povlašeni Srbi. Taj identitet se formira većim političkim potezima srpskih komunista i onih asimilovanih iz redova samih „Vlaha”. Ipak, nakon sukoba na relaciji Tito–Staljin u vreme Informbiroa (1948) napuštena je ideja formiranja „vlaškog” identiteta i počelo se raditi na njihovom potpunom posrbljavanju i asimilaciji putem škole, jer, kako iznosi Snežana Kordić, i škole su sredstvo državne politike poput vojske, policije i državnih finansija, zatim putem radija, seoskih knjižnica, analfabetskih kurseva i drugim sredstvima. Nakon Miloševićevog režima i demokratizacije vlasti (2000) ne dolazi do otopljanja srpske asimilacione politike, no, i pored toga, počinju se formirati „vlaška” udruženja i političke partije koje traže da se „Vlasima” sa prostora istočne Srbije omogući školovanje, zatim radio i televizija, crkva i štampa na maternjem, tj. rumunskom jeziku. Srpske vlasti su u prvo vreme bile iznenađene snagom „vlaške” zajednice, ali su nakon formiranja NSVNM 2006. godine i njegovog preuzimanja u svoje ruke 2010. godine pomoću

političkih poltrona među „Vlasima” nametnule normiranje i standardizaciju „vlaškog jezika” i ideju da je duhovna matica „Vlaha” Republika Srbija, a ne Rumunija. Time je uspostavljen kontinuitet s idejom komunističke vlasti od 1945. godine da treba raditi na razbijanju jedinstvene rumunske nacionalne zajednice u Srbiji, odnosno na formiranju rumunske nacionalne manjine u srpskom Banatu (Vojvodina) i vlaške u istočnoj Srbiji. Dakle, projekat usmeren protiv rumunskog naroda i jezika promišljeno se, sistematično i postojano još uvek sprovodi pod dirigovanim centralizovanim mehanizmima unutar resornih ministarstava Republike Srbije uz pomoć poltrona iz NSVNM koji su članovi partija većinskog naroda na vlasti (SPS i SNS i druge).

Istoriju novovekovne Srbije kao „nedovršene države” čine blokovi političke moći novoustanovljene vlasti, s političkom tehnologijom oslonjenom na eksplozivnu i opasnu mešavinu nacionalnog i socijalnog populizma, s deinstitutionalizacijom porekla prava i politike, užurban i nasilan otklon u odnosu na bivši režim Demokratske stranke i Borisa Tadića, što ne samo da podseća već uveliko i obnavlja formativne principe starog režima Slobodana Miloševića. Zato indigeni „Vlasi” koji traže da ih srpska većina prizna pokušaće da afirmišu ideologiju komplementarnosti kako bi sa tom većinom mogli da pregovaraju na ravnoj nozi, a dominantna srpska većina istovremeno će zagovarati komplementarnost kako bi opravdala eksploataciju NSVNM i diskriminaciju „vlaške” nacionalne manjine. Zbog toga su Rumuni (Vlasi) sa prostora istočne Srbije u javnosti sistematski prikrivali svoj etnički identitet, i obrnuto, neprestano su naglašavali svoju sposobnost da se snađu u modernoj srpskoj kulturi, a drugima se predstavljali kao Srbi, što se dobrim delom pokazalo i na popisima stanovništva, pored već poznatog prikrivanja rumunskog (vlaškog) identiteta od strane samih popisivača koji su postupali po unapred sročanim uputstvima srpskih vlasti. Rumunski identitet je postao neka vrsta tajne, iako su u samoj zajednici svi znali ko u stvari jeste Rumun koga Vlahom nazivaju, a ko nije. Pošto je povezan s nepoželjnim i navodno neizmenjivim ličnim osobinama, za rumunski identitet u istočnoj Srbiji može se reći da je stigmatizovan. Onaj koga srpsko većinsko stanovništvo prepozna kao Rumuna (Vlaha) odmah

će važiti za inferiornog, i to je, svakako, jedan od osnovnih razloga za prikrivanje rumunskog i formiranje „vlaškog” identiteta.

U sedmom poglavlju pod naslovom *Nacionalni savet Vlaha i „vlaški jezik” u procesu asimilacije Rumuna sa prostora istočne Srbije* (str. 275–494) čitaocima predstavljam kritičku analizu lingvističkih i sociolingvističkih principa koji moraju biti ispoštovani da bi se rumunski mogao preimenovati, kodifikovati i standardizovati u „vlaški jezik”, tim pre što preimenovanje jezika, u našem slučaju rumunskog (*l'imba rumână, l'imba rumânașcă, rumâneșce*) u tzv. vlaški (*l'imba vlaha, l'imba vlahă*), ničim i nigde nije objašnjeno, a „vlahisti”, kao jezički secesionisti i propagatori novog („vlaškog”) jezika, smatraju da su preimenovanjem rumunskog jezika u „vlaški” dobili poseban jezik u odnosu na rumunski.

Naprotiv, po mišljenju Veselina Matovića, preimenovanje jezika samo po sebi ne mora proizvesti normativnu destabilizaciju postojećeg jezika, ali direktno uzrokuje destrukciju svega ostalog: nacionalne svesti, sistema vrednosti, kulturnog obrasca, modela društvenog ponašanja, preimenovanje kulturnog nasleđa, reviziju istorije, jednom rečju – preimenovanje jezika suštinski ugrožava celokupnu duhovnu egzistenciju naroda, pa utoliko više, jezik „Vlaha” ne sme biti suma novčanih apoena kojima se „vlahisti” služe u etničkom poslovanju s identitetom.

Mnogi autori sociolingvističkih studija kažu da *ime jezika* treba biti u skladu sa *strukturnogenetskim kodom*, odnosno *jezičkom suštinom*, zatim sa *tradicionalno-kulturnom identifikacijom* i *imenovanjem*, sa *naučno-stručnom ekspertizom* i naposljetku sa *opštedruštvenom prihvatljivošću* – pa na osnovu svega navedenog treba proizaći *jezička politika*, međutim, politika vezana za preimenovanje jezika među „vlahistima” unutar NSVNM ne nalazi uporište ni u jednom od navedenih faktora. Sve falsifikate, sve političke „ujdurme”, sva negiranja mnogih naučnih argumenata na račun argumenata srpske političke elite pri nametanju „vlaškog” etničkog i jezičkog statusa nauštrb rumunskog etničkog i jezičkog statusa na prostoru istočne Srbije, detaljno su i argumentovano razotkrivena javnosti u ovom poglavlju.

Osmo poglavlje naslovljeno *Nacionalni savet vlaške nacionalne manjine i školstvo u procesu asimilacije Rumuna (Vlaha) na prostoru*

istočne Srbije (str. 495–545) sadrži prikaz: 1) školovanja dece rumunske narodnosti u Kraljevini Srbiji isključivo na srpskom jeziku školske 1882/1883. godine na osnovu rada Bogoljuba Jovanovića, koji je objavljen u Prosvetnom glasniku za 1886. godinu; 2) školovanja dece „vlaške” narodnosti na srpskom jeziku u periodu nakon Drugog svetskog rata na osnovu izveštaja za školsku 1949/1950. i 1950/1951. godinu, koji su bili sačinjeni prema zahtevu okružnih narodnih odbora timočke oblasti; 3) školovanja dece rumunske (vlaške) nacionalne manjine u srpskim školama na rumunskom jeziku i na vlaškom govoru sa elementima nacionalne kulture, koje je počelo u vreme isteka drugog i početka trećeg saziva NSVNM u školskoj 2014/2015. godini.

Deveto poglavlje pod naslovom *Nacionalni savet vlaške nacionalne manjine i njegova izdavačka politika u oblasti istorije i antropologije sa ciljem asimilacije Rumuna sa prostora istočne Srbije* sadrži ponešto o izdavačkim poduhvatima u vezi s „vlaškim pitanjem” pre formiranja prvog saziva (1918–2005), u vreme prvog saziva (2006–2010) i drugog saziva (2010–2014) Nacionalnog saveta vlaške nacionalne manjine. Pojedina dela, rasprave i članci samo su uredno navedeni, druga dela su komentarisana, a treća, kao što su *Etnogeneza nastanka Vlaha: Vlasi i balkanski narodi* Vojislava Stojanovića (2007); *Vlasi severoistočne Srbije* Miodraga D. Perića (2014) i *Etnički identitet Vlaha* Milene Golubović (2014), kritički su analizirana.

Kritička analiza knjige Vojislava Stojanovića odnosi se na relaciju Kelta i „Vlaha” u istorijskom kontekstu i u religiozno-magijskom kontekstu, zatim na keltske i tračke jezičke prežitke u govorima „Vlaha” sa prostora istočne Srbije i o „rumunsko-slovenskim rečima” u govorima „Vlaha” s navedenog prostora. Stojanović u svojoj knjizi razvija tezu o Keltima koji su postali „Vlasi” ili su izravno bili „Vlasi” u antičkom periodu i imali sličan jezik sa „Vlasima” pre rimskih osvajanja Balkanskog poluostrva. Na osnovu toga on zaključuje da „Vlasi” na prostoru istočne Srbije habitiraju najmanje dve hiljade godina i da su nepromenjiva kategorija do danas.

Na prvim stranicama svoje knjige Stojanović piše da u svojoj prošlosti „Vlasi” najviše sarađuju i uzajamno se asimiliraju sa Dačanima. Zatim napominje da su Vlasi u „novokomponovanim državama” Bugara, Srba i Rumuna „dobrovoljno” prihvatili da su u Bugarskoj-Bugari, u Srbiji-Srbi, u Rumuniji-Rumuni, a u istočnoj Srbiji-Vlasi.

Kada govori o relaciji Kelta i „Vlaha” u religiozno-magijskom kontekstu, Stojanović bez ikakvih validnih argumenata piše o elementima iz keltske starine koje nalazi u verovanjima „Vlaha” sa prostora istočne Srbije. Takođe, kada govori o keltskim jezičkim prežicima u govorima „Vlaha” sa prostora istočne Srbije, navodi leksiku iz rumunskog jezika uporedo s francuskom koja, po njegovom mišljenju, potiče iz keltskog, a ne iz latinskog jezika, odakle doista potiče (npr. fr. colline ’brdo’, rum. cúlme (cúlmi), ’vrh, kresta, sleme’ < lat. culmen; fr. ongle ’nokat’, rum. únghie ’nokat’ < lat. úngüla; fr. oreille ’uvo’, rum. uréche (-chi), s. f. ’uvo’ < lat. aurícüla; fr. os ’kost’, rum. os ’kost’ < lat. ossum; fr. verser ’sipati, naliti, uliti, natočiti, prosuti, izliti, proliti; fig. sipati, sasuti’, rum. vǎrsá ’sipati, rasipati, prosipati’ < lat. vǎrsäre ’prevrnuti’; fr. escalier ’stepenice, stepenište’, rum. scǎrǎ ’stubište’ < lat. scala; fr. pleuvoir ’padati (o kiši)’, rum. plouá ’padati (o kiši)’ < lat. plověre; fr. manger ’jesti, pojesti’, rum. mǐncá < lat. *manucǎre; fr. carpe ’šaran’, rum. crap ’šaran’ (Cyprinus carpio) < lat. carpa; fr. vendre ’proda(va)ti, trgovati’, rum. vǐnde ’proda(va)ti’ < lat. venděre; fr. ours ’medved’, rum. urs ’medved’ < lat. úrsus; fr. poulet ’pile’, rum. pui ’pile’ < lat. *pulleus (= pullus); fr. semaine ’sedmica, nedelja’, rum. sǎptǎmǐnǎ ’sedmica, nedelja’ < lat. sǎptǐmǎna; fr. soleil ’sunce’, rum. soáre < lat. sǒlem, itd.).

Stojanović to isto čini i kada govori o tračkim jezičkim prežicima u govorima „Vlaha” sa prostora istočne Srbije navodeći leksiku iz rumunskog jezika, za koju kaže da potiče iz tračkog, a ne iz latinskog jezika odakle doista potiče (npr. rum. cuib ’гнездо’ < lat. *cubium; rum. gutúie ’dunja’ < lat. cotónea i cydónia [*cydónium malum*]; rum. gúrǎ ’usta’ < lat. gula ’dušnik, grkljan, grlo’; rum. pútinǎ ’kaca’ < lat. *putina; rum. grǎu ’žito’ < lat. granum; rum. cúscru ’tast’ < lat. consoc(e)rum; rum. sǎpǎ ’motika’ < lat. sappa; rum. gǎinǎ ’kokoška’ < lat. gallīna; rum. núntǎ ’svadba’ < lat. nuptiae; rum. tǐnǎr ’mlad’ < lat. tǎnēr; rum. cal ’konj’ < lat. caballus; rum. iǎpǎ ’kobilá’ < lat. equa; rum. berbéc ’ovan’ < lat. berbēcem iz vervex; rum. frumós ’lep, krasan’ < lat. formōsus; rum. vis ’san’ < lat. vīsum; rum. nǒrǎ ’snaha’ < lat. nōrus; rum. gǎleátǎ ’drvena posuda, kofa’ < lat. gallĕta, itd.).

Što se tiče kritičke analize u vezi s iznetim stavovima i zaključcima u knjizi Miodraga D. Perića, ona prati podnaslove kojima

se on rukovodi u pisanju istorije „Vlaha” sa prostora istočne Srbije. Tu se najpre kritički analizira zaključak o postanku autohtonih Vlaha severoistočne Srbije i doseljavanju Srba na Balkansko poluostrvo, kao i Perićevi stavovi o Vlasima severoistočne Srbije u sastavu Prvog bugarskog carstva, Samuilovog carstva i Vizantije. Kritički su sagleđani Perićevi stavovi koje iznosi o Vlasima severoistočne Srbije u sastavu Drugog bugarskog carstva i srpske srednjovekovne države, kao i o Vlasima severoistočne Srbije u sastavu Osmanskog carstva. Naravno, u vezi s doseljavanjem Vlaha na današnji prostor severoistočne Srbije iz Transilvanije (Erdelja), Banata, Vlaške i Moldavije za vreme Austrijske okupacije severne Srbije (1718–1739) i za vreme Kneževine i Kraljevine Srbije u XIX veku naveli smo validne protivargumente Perićevim zaključcima. O Vlasima severoistočne Srbije u Osmanskom carstvu u predustaničko doba i o njihovom doprinosu u stvaranju moderne srpske države za vreme Prvog srpskog ustanka (1804–1813), kao i o Vlasima severoistočne Srbije u sastavu Srbije od Drugog srpskog ustanka (1815) do kraja Prvog svetskog rata (1918), pa sve do današnjih Vlaha u Republici Srbiji, Perić ne navodi gotovo nijedan argument. On u svojoj knjizi piše i o religiji i kulturi Vlaha severoistočne Srbije bez ikakvih argumenata i bez navođenja validne literature. Autor u svojoj knjizi govori i o jeziku „Vlaha” severoistočne Srbije, mada sam u neposrednom razgovoru s njim u staračkom domu „Vila Katarina” u Knjaževcu došao do saznanja da uopšte ne poznaje govor „Vlaha” sa prostora istočne Srbije.

Kada je reč o knjizi Milene Golubović, odnosno o premisama na osnovu kojih ona donosi zaključke o teorijskim postavkama, o pojmu (etničke i/ili nacionalne) manjine, o pristupima istraživanju etničkog identiteta, o Nacionalnom savetu Vlaha u periodu 2006–2010. godine, o Nacionalnom savetu Vlaha od 2010. godine, o „vlaškom pitanju” kao temi susreta između predsednika Republike Srbije i Republike Rumunije krajem 2011. i početkom 2012. godine, o mitu koji govori o teškoćama uspostavljanja komunikacije između predstavnika različitih „struja” mišljenja, o autoritetu „Vlahinja” koje su po njenom mišljenju zakon koji treba poštovati, o prekodunavskoj i južnobalkanskoj braći, o SPC-u i RPC-u i „vlaškim” vernicima, o odnosu prema narodnoj religiji „Vlaha”, o „vlaškom” pismu, raspravama koje su zapođenute oko „vlaškog” pisma i jezika, o prvom

seminaru za nastavnike predmeta „Vlaški govor sa elementima nacionalne kulture”, o utvrđivanju etničkih identitetskih orijentacija unutar „vlaške” etničke zajednice i o osvrtu na neke sfere društvenog života u kojima se reflektuje etničko identitetsko određenje „Vlaha”, donosim u svojoj kritičkoj analizi validne protivargumente.

U desetom poglavlju pod naslovom *Leksikografska i udžbenička produkcija na „vlaškom” i o „vlaškom jeziku” – lingvistička perspektiva* Ana Samardžić iz kritičkog ugla pristupa publikacijama koje imaju za cilj izdvajanje „vlaškog” kao posebnog jezika. Publikacije koje uglavnom nastaju pod okriljem Nacionalnog saveta vlaške nacionalne manjine odlikuju se nenaučnošću. Rečnici se prave bez ikakve metodologije, pri čemu ne postoji ni najmanje poznavanje gramatičkih i ortografskih pravila. Njihovi autori se koriste tehnikom manipulacije i služe se izvrtanjem istorijskih i lingvističkih činjenica u svoju korist, a dijalekatske crte prikazuju kao odlike zasebnog jezika, nemajući pritom uvid u stručnu literaturu koja je o ovoj problematici izuzetno bogata. Autorka pored kritike prikazuje i rezultate dijalekoloških istraživanja rumunskih dijalekata, poddijalekata i govora na terenu Rumunije, Bugarske, Mađarske, Ukrajine, Srbije itd. i pokazuje kako rumunski govori s prostora istočne Srbije ne predstavljaju izolovane govore niti se u bitnijoj meri razlikuju od organskih idioma s kojima su i posle toliko vekova ipak usko povezani. Specifičnosti koje se uočavaju prevashodno na fonološkom planu uočene su i u drugim dijalektima i govorima. Rumunski govori istočne Srbije pripadaju korpusu muntenskih govora oltenskog tipa jednim svojim delom, dok druga njihova grupa ulazi u banatski dijalekat. Arhaični periferni govori rumunskog jezika istočne Srbije pokazali su da prepreke fizičke i društvene prirode nisu dovele do bitnijih promena u jeziku, ali i činjenicu da standardni rumunski jezik nije naročito na njih uticao. Neorganizovan sistem obrazovanja na maternjem jeziku uspeo je da sačuva crte rumunskog jezika XVIII i XIX veka, međutim, negativne posledice se očituju u ubrzanju srbizaciji i laganim napuštanjem jezika u korist srpskog, čije poznavanje nudi brojne mogućnosti. Budući da se rumunsko društvo istočne Srbije razvija, a razvoj u jeziku prati društvene promene, ovaj govorni varijetet ne može imati prirodni tok, budući istisnut iz korpusa maternjeg jezika. Kako mu se ne daje mogućnost da obavlja sve neophodne društvene i civilizacijske

funkcije, preti mu nestajanje. Poduhvati potencijalnih standardologa „vlaškog” jezika i reformatora pisma nikako ne pomažu u očuvanju jezika, već imaju suprotan efekat. Njihovi ciljevi imaju veze s nametanjem nacionalnosti rumunskom življu, etnonima koji oni ne upotrebljavaju, što je jedna od glavnih odlika separatizma i nacionalizma. Kao instrument se u te svrhe koriste jezik i pismo, kao moćni etnički, nacionalni, pa i kulturni simboli. Samo preimenovanje jezika ne donosi nikakve promene u njegovoj strukturi i funkcijama, međutim, ono ima negativne posledice po kulturni i etnički identitet rumunske zajednice kojoj je egzonom „vlaški” poznat samo iz srpskog jezika. Samo neupućeni mogu misliti da se time ovaj jezik istiskuje iz konteksta rumunskog. Naprotiv, ova su dva naziva sinonimna, što pokazuje bogata lingvistička i istorijska literatura. Korišćenje ćirilice takođe ne doprinosi razlikovanju u odnosu na rumunski, koji se odlično može pisati ovim pismom, čemu je dokaz pismenost koja se u Rumuniji na ćirilici razvijala od XVI do XIX veka.

Neodgovorni laički sudovi ovih pseudonaučnika ne mogu ni na koji način doprineti rasvetljavanju ozbiljnih lingvističkih, sociolingvističkih, istorijskih i etnoloških pitanja i ne sme im se pridavati ni najmanja pažnja ukoliko se na umu imaju naučni, društveni i kulturni progres.